

Samferdselsdepartementet

Postboks 8010 Dep,
0030 Oslo

08.09.2021

HØRINGSUTTALELSE - KARTLEGGING AV UTVIKLINGEN I LUFTFARTEN ETTER PANDEMIUTBRUDDET - INNSPILL TIL LUFTFARTSSTRATEGI

Herved følger et høringssvar fra Regionrådet for Haugalandet og Haugaland Vekst IKS. Regionrådet er sammensatt av ordførere og rådmenn i de 10 kommunene på Haugalandet: Haugesund, Karmøy, Tysvær, Vindafjord, Sveio, Bokn, Etne, Sauda, Suldal og Utsira.

Haugaland Vekst IKS er sekretariat for Regionrådet og har som formål å drive regionalt nærings- og utviklingsarbeid og skal bidra til økt samhandling, attraktivitet og verdiskaping i regionen. Regionen har til sammen ca. 118 000 innbyggere. Den regionale flyplassen er Haugesund lufthavn, Karmøy.

Regionrådet for Haugalandet stiller seg positivt til at det skal utarbeides en nasjonal luftfartsstrategi. Innenriksflyvninger er en svært viktig bidragsyter for å opprettholde bo- og næringsattraktiviteten i distriktene. For Haugalandet er flyplassen kritisk infrastruktur og den er avgjørende for å opprettholde og øke verdiskapningen i regionen. Næringslivet i regionen er svært konkurranseutsatt og i kontinuerlig omstilling, videre er nasjonale oppgaver som blant annet Sjøfartsdirektoratet og Gassco lokalisert i regionen. For at næringsliv og statlig myndighetsutøvelse er nærhet til flyplass helt sentralt. I Distriktsmeldingen (2019-2020) fremheves luftfartens betydning for næringslivet og bosetting i distriktene:

«De lokale lufthavnene og det regionale flyrutetilbudet spiller en viktig rolle for den økonomiske utviklingen av næringslivet og bosetting i distriktene, og det sikrer innbyggerne tilgang til sentrale velferdstjenester som ikke er lokalisert i nærheten, slik som helsetilbud og utdanning. Regjeringen vil derfor arbeide for å sikre et godt og trygt flytilbud og sikre at Norge har en god og fremtidsrettet infrastruktur for luftfart i distriktene» (Meld.St.5 (2019-2020) Kommunal- og moderniseringsdepartementet «Levende lokalsamfunn for fremtiden – Distriktsmeldingen»:110).

Regionrådet for Haugalandet og Haugaland Vekst IKS vil oppfordre til at luftfartens samfunnsmessige betydning for å sikre bosetning og næringsaktivitet i hele landet bør ligge som et førende premiss i strategien.

Videre følger Regionrådet for Haugalandet og Haugaland Vekst IKS innspill som gjelder Haugesund lufthavn konkret:

Kostnadseffektiv lufthavndrift

I NOU 2019:22 «Fra Statussymbol til allemannseie – norsk luftfart i forandring» fremgår det at Avinor de siste årene har levert gode driftstjenester, men at kostnadsnivået ikke har vært konkurransedyktig. Utvalget anbefaler videre at «Pågående prosesser med å effektivisere Avinor må videreføres» (NOU 2019:22:71).

Haugesund lufthavn er eid av Avinor, men som eneste lufthavn i Norge er driften av lufthavnen konkurranseutsatt. Lufthavndrift AS har tjenestekonsesjon for drift av flyplassen. Haugesund lufthavn har som mål å være Norges mest kostnadseffektive lufthavn. Det vil være viktigere enn noensinne å sikre videre drift av Haugesund lufthavn i privat regi, for å kunne utfordre effektiviteten i Avinor i årene som

kommer og med det legges til rette for benchmarking av lufthavndriften. Det anbefales derfor at det i luftfartsstrategien åpnes for alternative driftsmodeller av lufthavner og at det sikres videre drift i privat regi ved Haugesund lufthavn også etter pandemien.

Som resten av luftfarten har Haugesund lufthavn blitt hardt rammet av tiltakene for å begrense spredningen av Covid 19, og da spesielt ved at passasjermengden har blitt dramatisk redusert. Dette har resultert i at drift av Haugesund lufthavn i privat regi er utfordrende, det bør derfor legges til rette for at lufthavner utenfor Avinorsystemet også får tilført midler for å sikre videre drift etter pandemien. For Haugesund lufthavn kan et tiltak være å redusere husleien tilsvarende bortfallet av passasjermengde.

Endringer i luftfarten for å begrense utslipp og Haugesund lufthavn som testlufthavn for ny teknologi

I en luftfartsstrategi vil naturlignok begrensning av utslipp fra luftfarten være et sentralt tema. Luftfarten står overfor store endringer i tiden som kommer og EL-fly og droner vil få en større plass. Haugesund lufthavn kan være aktuell som en «testlufthavn» i utviklingen av denne teknologien, av følgende grunner:

- Haugesund lufthavn har ledig kapasitet i «luftrommet»
- Regionen har høy kompetanse innen blant annet teknologiutvikling. I den forbindelse trekkes arbeidet som gjøres i regionen innen fjernstyring av fartøy på og under havoverflaten, videre har regionen posisjonert seg for å være et testsenter for autonome fartøy til havs.
- Haugesund lufthavn ligger gunstig plassert mellom Bergen og Stavanger med kort flytid for å teste ut EL-fly og droner. I tillegg er det plassert et testsenter for droner på Tau (Tau Autonomy Center), dette ligger innen kort avstand fra Haugesund lufthavn.

Haugesund lufthavn har hatt en dialog med selskapet Skygates AS. Selskapet har inngått avtale om lisensrettigheter til utvikling og salg av infrastruktur for "advanced air mobility" (AAM). Eller sagt på en annen måte infrastruktur for alle typer autonome droner, med og uten mennesker ombord. De er i tillegg i ferd med å sikre flere internasjonale samarbeidsavtaler, herunder avtaler med flere ledende selskap som utvikler spennende eVTOL (electric vertical takeoff and landing) maskiner og avanserte autonome transportdroner. Flere av eVTOL produsentene trenger lokasjoner for testflygninger i krevende klima de kommende årene fordi man gjennom European Union Aviation Safety Agency (EASA) og Federal Aviation Administration (FAA) arbeider med sertifisering allerede i 2023 / 2024. De ønsker å knytte til seg en lufthavn hvor de kan etablere og videreutvikle selskapet. Det vil være aktuelt med blant annet operativ drift, kontroll av flygninger, utdanning av dronepiloter, service og vedlikehold.

Haugesund lufthavn vil også være et egnet sted for å etablere både ladekapasitet og anlegge flyskole for EL-fly og droner, av grunnene nevnt over. Det legges også til at Haugaland næringspark i Gismarvik i Tysvær kommune er blant de finalistene for å bli lokasjon for Panasonic, Hydro og Equinors planlagte batterifabrikk. Dersom batterifabrikken skulle bli lokalisert i Gismarvik vil dette kunne gi synergier til Haugesund lufthavn, blant annet når det gjelder utvikling og bruk av batteriteknologi i luftfarten. I den forbindelse refereres det til synergiene som har oppstått mellom flyplassen i Skellefteå i nord Sverige og batterifabrikken til Northvolt, der det blant annet arbeides med å opprette «dronetaxi» mellom batterifabrikken og flyplassen.

Forfatterne av NOU 2019:22 anbefaler opprettelse av et senter/en arena for innovasjon for lav- og nullutslippsteknologi og bærekraftig luftfart (NOU2019:22:108). Haugesund lufthavn vil være en egnet lokasjon for dette basert på overnevnte.

Til sist legges det til at eventuelle statlige virkemidler for å tilrettelegge for omstilling til luftfart med lavere utslipp også bør treffe lufthavner med privat drift, slik som Haugesund lufthavn.

Oppsummering

Regionrådet for Haugalandet og Haugaland Vekst IKS har i det overnevnte fremmet følgende innspill til luftfartsstrategi:

- Luftfartens samfunnsmessige betydning bør være et førende premiss for strategien. Lokale og regionale lufthavner er avgjørende for at regioner som Haugalandet skal opprettholde og fortrinnsvis øke sin bo- og næringsattraktivitet.
- Haugesund lufthavn, som driftes av Lufthavndrift AS, kan være med på å utfordre Avinor i arbeidet med å oppnå mer kostnadseffektiv lufthavndrift.
- Haugesund lufthavn har fasiliteter som gjør at lufthavnen er godt egnet som testlufthavn for blant annet EL-fly og droner. Videre bør det sikres at statlige virkemidler for å minske utslipp fra luftfarten også blir gjort tilgjengelige for lufthavner med privat driftsmodell.

Med vennlig hilsen
For Regionrådet for Haugalandet

sign.
Arne-Christian Mohn K.
Leder av Regionrådet for Haugalandet

sign.
Tormod Karlsen
Adm.dir Haugaland Vekst IKS